

Изази сваке
недеље.

Претплата се
шаље напред
уредништву
и без новаца
се лист ни-
коме слати
неће.

ЦАСТИР

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЛА.

издаје и уређује СВЕШТ. и ПРОФ. Никола Поповић.

За све српске
крајеве стаје
на годину 60
гр. или 6 ф. ор.
на по год. 30.
гр. или 3 ф. ор.
на три мес. 15
гр. или 1 ф. ор.
и 50 нов.
Неплатена
писма од не-
редовних до-
писника не-
примају се.

ПОЗДРАВНА БЕСЕДА

КЊАЗУ МИЛАНУ ОБРЕНОВИЋУ IV.

коју је говорио данас

ПРИ ЊЕГОВОМ УЛАСКУ У ЦРКВУ

АРХИЕПИСКОП БЕОГРАДСКИ И МИТРОПОЛИТ СРПСКИ

МИХАИЛО.

Са раширеним рукама и топлим срцем предусрет мо Те на прагу овог дома божјег, у који долазиш да примиш небесно посвећење за престо српског владатеља, на који Те Бог и љубав народа подиже.

Тебе, Светли Књаже, у ово божје светилиште доводи Србија, а прима Те и предуерета света православна црква.

Молитве пуне љубави и надежде допраћају Те доведе, а овде Те ето прима света црква са молитвама испуњеним матерње љубави и надежде.

А молитве Србије и њеног народа, молитве цркве и њених свештенослужитеља, зар неће проћи овај простор, што је између земље и неба и доћи до престола свевишњег?

Свети Сава, који је у старо доба наше историје полагао круну на главу миропомазаног краља српског, нека благослови и Твој улазак у ову свету цркву, где ће благослов небесни

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сићи на Тебе, а преко Тебе и на сву Србију и на сав народ српскога колена и језика.

Благословенъ грядый во имя Господне! Аминь.

Моралне поуке

О празнику апостола Петра и Павла.

Се азз послааю вы такъ овцы посредѣ колкшквз.

Пре нег' што су Богом просвећени очевидци и служители Христа Спаситеља, а међу њима апостоли Петар и Павле, почели, да проповедају и разносе по свету јеванђелске истине, предсказао им је још напред њихов божанствени учитељ, да ће они наићи на велике опасности и незгоде, муке и страдања, невоље и патње. Мали број Јудеја, који је имао закон Мојсијев, више је поштовао предања старих, него ли право учење Мојсијево. Идолопоклоничка веровања бејаху још јака у маси народној, а образовани људи налажаху се под утицајем разних философских странака, које не могаху да даду никаквог сталног правца у животу, али беху снажне толико, да изнесу хришћанство као веру недостојну за учене људе и као штетљиву за друштвено и државно благостање. Рим, онај горди Рим, који је обожавао све осем правог Бога, који се клањао кипу својих царева, коме је мало било у сваком раскоштву и разврату, да овлада целим светом, да потчини ропству милијуне душа, — тај поносити Рим није хтео ни да чује за ону веру, која проповеда безграничну љубав оца небеског према целом роду људском, која изговара и разноси речи: „братство, слобода, једнакост.“ Одважити се дакле и поћи против толиких препрека, тешкоћа и опасности, изнети основе нове науке христове, сасвим противне основима ондашњег света, развратности и безбожности, пакости и занесености, злости и глупости људској, — није се могло обићи без муке и борбе, без патње и великих жртава. Па зато им њихов божанствени учитељ и вели: „ја вас шаљем, да обзна-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

ните људма іеванђелске истине, да пронесете име моје по целом свету; но напред вам кажем, да вас шаљем као овце међу вуке. Напашће на вас са свих страна, па повести пред цареве и власнике земаљске, и бићете сџдими имене моего ради.“

Но шта не чини дивна сила благодати, кад запоіи срце човеково? Шта не изради права љубав, кад се она пробуди у свем пламеном жару свом? Не гледајући на све муке и опасности, презирући све невоље и страдања, која им њихов божанствени учитељ предсказиваше, ови дивни светионици васеленски изиђоше на своје посланство, оставивши и дом и родбину, и имање и почасті земаљске, и све, што саставља обичну усладу овога света.

Апостол Петар био је први, који се усуди, да іавно у храму іерусалимском изобличи Јудеіе због њихових заблуда и предрасуда и да започне проповед о Исусу распетом. Страх и ужас нападаше на іедне, који су слепо предани били својим старим обредима и празноверицама; умиљење и скрушење духа наилазаше на друге, који беіаху иоле кадри да схвате узвишену іеванђелску истину. И док први подизаше камење, да Петра затрпају, други, броіем до пет хиљада душа, примају наіеданпут веру христову и састављају прву општину верних Христу.

Апостол Павле, основавши цркву коринтску, іефеску и многе друге по малој Азији, није се побоіао доћи и међу философе грчке у Атину, па у сами њихов савет ући, те и тамо обзнанити име Исуса Христа, његову силу и његову премудрост, — обзнанити и многе убедити, да верују у њ! Пишући своје и својих другога патње апостол Павле вели, да су они ради своје проповеди гоњени, мучени, из места у место протеривани, да су путовали и по мору и по суку, долазили до даљних предела и на северу и на іугу, истоку и западу, сносили врућину и хладноћу, глад и жеђ, — све, што је само кадра била да поднесе људска природа.

Апостол Петар и Павле не устрашише се, да походе и онај онда тако поносити Рим, ово гъездо највећег непријатеља хришћанства. Њих не беше сумња, да изађу пред лице и самог грозног Нерона — оног Нерона, који хришћане живе спаливаше па зверовима на растрзање предаваше. Они и тамо посејаше семе јеванђелске истине — посејаше и крвљу својом залише. Грозни Нерон у зверској необузданости својој предаде их својим целатима, те ова два прва и највећа поборника јеванђелских истина једнога на крст разапеше, а другога мачем погубише.

Ето, браћо, шта израдише и какве жртве принеше апостоли у опште, а понајвише Петар и Павле. Они помоћу Бога просветише народе, умањаше грехове и безбожност, основаше и утврдише цркву христову на земљи, која нас учи и спрема, како би били срећни овде на земљи а блажени на небу. Они посејаше истину јеванђелску, а тим самим прогнаше лаж и старе празноверице. Овако скупим жртвама научише људе, да познаду правога Бога, и одвратише их, да не одају поштовање мртвим киповима и не сматрају за Бога камење, дрво, марву и друга створења, као што то беше тада, кад изађоше на проповед ова два велика мужа.

Но данас нису онаква времена, каква бејаху за живота светих апостола, кад се нападало са свих страна на веру христову, кад гонише сваког, који би је веровао. Веру христову исповедају данас сви бољи и просвећенији народи; она је проникла у друштвене нарави, умекшала законодавства; препородила и силног и слабог, — силног, да види у лицу сваког човека свога брата, а слабог — да протре очи своје и прочита оне божанствене речи Павлове: *нѣстѣ рабѣ ни свободѣ, нѣстѣ ѣлиноѣ ни Юдѣи, вси бо єдино о Христѣ Исусѣ.*

Но опет зато не треба нам мислити, да је вера христова сасвим обезбеђена, да и сада још не веје у цркви христовој онај ваикадашњи дух незнабожачки, дух разврата и покварености. Има их и сада, који радије пристају уз оне, који би хтели да живе не по

вери већ по својим грешним наклоностима. Има их много и данас, који радије читају или слушају оно, што је против вере, него ли оно, што је за веру. Надувеност, разврат, немарност и равнодушност према истинама јеванђелским и обредима хришћанским — то је готово општа црта садашњег духа на западу, који допире и до нас и граби коју лаковерну душу. Па зато, хришћанине, ако опажаш, да и на тебе веје овај дух, те рушу твоју побожност и љубав к поштену животу; ако осећаш, да почиње обвлађивати тобом, те слаби ревност твоју и гаси у срцу твојем љубав према Исусу и његовој светој вољи: онда прибегавај чешће својој матери цркви, слушај с пажњом њене спасоносне савете и огради себе против свију штетних насртаја на врлину и побожност твоју, па заједно с апостолом Петром и Павлом вапи: Господи, сј тобом желимо жити и умрети.

Живот св. Јована Златоуста.

(Наставак.)

Но и ово још није све. По несрећи цркве и театре не само да допушташе цар, већ се они налазили под његовом непосредном управом. По свом постанку, које има везу с многобоштвом, ове забаве за народ служиле су правителству као средство за деспотичку управу. Дати свету „хлеба и забаве“ таква беше лозинка и код Римљана и код цариградских Грка, па ће мировати. Ужасно проливање крви у цирку беше се мало прекинуло, благодарем добротворном утицају човекољубља, које донесе хришћанство међу људе; но умекшавајући душе нова вера још не могла, да их очисти. Народ не беше већ онако суров, али беше покварен. Колико пута он трчаше у театар и онда, кад га позиваше црква на своје богомоље! На велики петак 339. године Златоуст беше узнемирен у својој богомољи шумом цирку. Није тешко разумети његово негодовање! Изобличење, које се находи у

његовој беседи задирнуло је не само гледаоце, већ и оне, који потпомагаху те убитачне представе, т. ј. и правителство и самога цара. И проповедник навуче на себе двојаку мржњу. Једни виђаху у њему грозног судију, а други — бунтовника. Но Златоуст иде још даље: он напада и на сама лица. „Врло ретко могао је богаташ завештати своје имање наследницама својим: Јевдоксија, њени јевнуци и дворске жене умеле су свагда дохватити то у своје руке.“

Јевдоксија и Златоуст не бејаху у пријатељству. Још од првог познанства они се сукобише, а обоје имађаху тврд и неуступљив карактер. Видели смо, да је царица помагала јепископу Северијану и да га је повратила у Цариград, кад га је Златоуст истерао одатле. И ово бејаше први жешћи сукоб међу њима. Он не остави пријатне успомене ни Златоусту ни царици. Истина да је Златоуст говорио по кад-кад похвалне речи царици, као на прилику онда, кад је царица ишла на спровод светих костију мученичких, али у тим похвалама свагда беше веште ироније — подсмевања, које је једва могла да примети и сама царица. У овој беседи он је упоређиваше с оном грешницом јеванђелском, којој се за велику усрдност према Христу опростише грѣси мнози; а за овим одмах додаје: „премда те природа учинила женом, но ти се опет можеш упоредити с анђелима.“

У осталом не треба свагда ни држати, као да је Златоуст имао свагда у виду Јевдоксију, кад је нападао на раскоштво и богати накит женскиња. Дворске госпође нису у овом изостајале од ње. Но народ тек што је чуо, да се Златоуст сукобио мало с царицом, у свакој је речи његовој видео ма какво наговешћивање царици. И Златоуст задовољаваше по кад-кад жеље народње. „Све ви жене, које носите златне наруквице и ђердане, — говораше он приликом оног шума на велики петак — треба да желите ланце Павлове. Ваш накит не краси ваше грло и руке онако, као гвозд: ни ланци — душу његову. Кажите ми, на кога би више гледали,

да ли на вас или на Павла? И сама царица, бог-зна како окићена златом, не би обратила такву пажњу на се као он у ланцима. Кад би ви видели, да у једно исто време долази у цркву царица и Павле, онда би на овог, а не на њу, бацили ви своје погледе. А тако би и требало; јер видети човека, који нема ништа човечијег, већ све анђелско, далеко више усхићава, него ли видети женскиње, па ма како било обучено и окићено.

Довде још нема ништа, што би тако вређало. Но беседник долази у одушевљење и импровизација — непреправност узима оштрије речи: „Скините — вели — са себе то раскоштво, тај грдан накит, па сиромашак неће бити без хлеба. Ви сте претрпани златом, а ваш ближњи скапава у оскудици; ви нижете дукате, а ваш ближњи нема шта да једе. Ви хоћете, да сте дивне и чаробне. Будите задовољне тиме, како вас је Бог створио! Може л' бити, да се ви надате прекројити творење божије? А хоће те л', да будете дивне — надените на се милостињу, обуците се у љубав, скромност и стидљивост, а одбаците раскоштво! Ево што је лепше од злата, ево права накита, ево што даје праву красоту оној, која је од природе нема! Кад гледаш на красоту, спојену с добротинством, онда си много боље расположенији у својим суђењима. Но женскиње ма да је и лепо, ако је покварено, не заслужује добре речи. Предубеђен против ње ум већ не може да говори о њој с нисхођењем. И Египћанка беше сјајно одевена, а Јосиф имађаше такође рухо богато. Но ко од њих беше лепши? Он се беше скинуо, али се обукао у невиност и уздржање. Она беше обучена, али тако посрамљена, како не би била и да се скинула; јер беше нечиста. Кад се ти, жено, преко мере лицкаш и намешташ, онда се твој стид види много боље, него кад би била без руха; јер у првом случају ти немаш скромности.“

Не зна се, да л' је чула Евдоксија ове оштре речи. По свој прилици њој је о овом јављено. Код двора свагда има

људи, који су способни да опазе на кога се мрзи, па су готови, да чине своје услуге и у том. У оваквом случају свака се реч цепа на два и подмеће јој се други смисао. И Златоустове речи бијаху изопачене. Поноситој и осветољубивој царици јавише, како ју је Златоуст вређао беседом, како је народ то одобравао, једном речју, казиваху све, што би могло да увреди царицу и да је покрене на освету. И царица уплахирана купи сабор из неколиких ропских поклоника својих под председништвом Теофила, патријарха антиохијског, који беше јавни непријатељ Златоустов зато, што му овај не даде, да погне на цариградску катедру једног рођака свог. Златоусту подмећу ове кривице:

Он живи усамљено и никога не зове на ручак.

Он бира за владике онакве, који би му помагали, да врши своју строгост над духовенством.

Он назива духовенство ниским, развратним улицицама.

Он хоће, да је и тужитељ и судија и сведок.

Он назива Епифанија шарлатаном — сваштаром.

Он је предао јевнука, патриција и првог конзула градоначелнику Порфирију, да га прогна.

Он подиже народ на сабор. Он подржава јерес Ориџенову и т. д. и т. д.

Каквим је очима могао гледати Златоуст на ове јавне непријатеље, на ове ниске отпаднике?! Какву је важност могао имати пред његовим очима тај гадни суд, који се не усуди, да отвори своје седнице у Цариграду ни да позове у њих људе истинске, праве служитеље олтара, већ све оне, које је он одлучио од цркве или преместио за казну на друге ниже јерархије? Одрекавши доћи на суд тој завери својих непријатеља, он тим самим даваше народу знак, како презире и тај суд и оне пресуде, које га могу постићи.

Народ гомилама врвљаше сад у цркву да види, како ли ће се разглати та грозна туча, која се скупљаше над главом Златоустовом. Приморан да брани свој чин, своју част,

слободу а може бити и свој живот, Златоуст се обраћа к народу, коме је он био прави заштитник и помоћник у свима његовим тешким тренутцима. Но да л' није он био бунтовник? Не! на њега нападају неправедно а он се брани. Кад би он видео, да ће у том суду наћи поштених судија, он би дошао у суд. Он је свагда и говорио и желио, да се сви његови радови оцене пред васеленским сабором. А овако не видећи никаквог правосуђа и не имајући на шта одупрети се, он ставља на супрот насиљу својих непријатеља гњев народњи. Па зато у дан, кад се они скупљаху, да поразе Златоуста, овај тумачи уплахиленој гомили народа узроке такве мржње и прекомерне злобе против њега, говорећи:

„Да л' ви знате, мили моји, какав је прави предмет, за који мене хоће да погубе? То је то, што ја нисам захтевао, да се простиру преда мном богати ћилими, што се нисам хтео да облачим у златне и свилене хаљине, и што нисам гледао, да ласкам чувствености и страсти тих људи. Мене гоне, али не због богатства и не зато, што сам учинио неко преступљење. Кад би ово било, ја бих морао доћи у забуну: мене гоне, што вас љубим. — Ђош је живо потомство Језавељино. Ђош бесни Иродијада. Она игра: она захтева главу Јованову. — „Све је полетело к нечестію.*)

Шта је значао сабор против човека, кога је заштићавао сав народ ове велике вароши, — против човека, који је по достојанству свом претежнији од свију својих судија?.. Но они нађоше потпору у световној власти. Цар, наговорен и подстрекнут од царице, ступи у њихову дружину. Златоуст добија царски налог, да предстане суду. Но он и овде не невери себе: он не признаје, да цар има право издавати такве налоге. У својој беседи против цара Озије, који је заражен био *проказом* зато, што се машио права првосвештеничких,

*) Ове последње речи, чини се, као да су несхватљиве, али њих је цариградски свет разумео врло јасно. То је била вешта игра речма. Царица се звала Јевдоксија, а *нечестію* — безбожност каже се грчки *адоксија* (*αδοξία*)

Златоуџт вели: „свештенство је царство боље и веће од царства монархова. Бог приклања главу царску под руку свештеничку, да тиме научи нас, да је власт свештеничка виша од власти царске. Јер она је свагда нижи од тог, од кога добија благослов.“ (Наставиће се.)

Исторички преглед српске цркве.

(Од С. Н.ћа)

II.

Од друге половине IX. века почиње се за све у опште Словене нови и бољи живот духовног просвећења. Нови учитељи словенски, свети Ђирило и Методије, својим апостолским служењем, обасуше Словене новим духом и новим успесима у вери хришћанској. Све, што је промислу могуће било дати бољег и племенитијег — све је то уливено било у њихово срце словенско. Рођени од Словена и гајећи још у колевци тежњу за својим родом, они су и после свесно ишли тим правцем и са заузетом радом радили посао, кога су се примили. Утицајем њиховим и код Срба као и код осталих Словена у IX. веку почиње се брзо распрострањавати хришћанство, основано на унутрашњим начелима вере и народности, које је затим прелазило и у сами живот њихов. Превод јеванђеља на словенски језик био је први сигнал — знак духовног просвећења старих Словена, њиховог духовног и моралног узвишења и политичког развика. Све то било је од велике важности како за остале Словене тако и за Србе, и много је допринело њиховом религиозном развикау. Дела вере и цркве постадоше сад друштвено питање, што је опет јамчило и за политички развика српског народа.

Да ли су св. Ђирило и Методије сами лично долазили у Србију, те тамо проповедали јеванђеље царства божијег, или су слали место себе своје ученике — о томе се поуздано не зна. Већина историка тог су мњења, да они несу

били у Србији. Свакојако и Срби рачунају њих за своје прве просветитеље и учитеље, и поштују њихову памет с особитом признателношћу.

Важни појав у животу српског народа и његовом религиозном развиту тога времена биле су *славе*, које су се још и до дан дањи одржале у српском народу. Оне су се јавиле овим начином:

Срби, као један народ, још од ваикада живели су патриархално и делили се на неколика племена, од којих свако заузимало је неки простор земље. Хришћанство примала су та племена свако за себе и избрала при том себи патрона и име оног светог, у који су се дан крстила. Тако су постале славе код Срба.

Какав је морао бити узрок томе појаву у српској историји? Многи држе, да су Срби узимајући славе хтели тиме, да освештају старо свештенослужење — успомену о некадашњем многобошком живљењу и веровању. Може бити. Свакојако види се из тога радост, с којом су Срби примали хришћанску веру, а поред тога у томе се исказује и жива свежа међу Србима, која се с хришћанством појавила била у Србији и освештала све поступке и грађанске установе њихове.

У то време Срби су служили по црквама својим на свом рођеном језику. У почетку X. века у Србији је било већ и свештеника од Словена, које је рукополагао епископ нонски (на далматинском приморју) такође Словенин. Таквим начином словенска стихија у то време већ се почела била уздизати и крепити у српској цркви. Но на жалост биле су и такве околности, које несу давале да се та стихија развије, а с њом заједно да се и православље утврди у Србији. Не гледајући на то, што се Србија налазила близу Византије, не гледајући најпосле на њену заузетост око распрострањења хришћанског учења међу Србима, Србија до XII. века све једнако била је област римске цркве, од

које су Срби још у VII. веку добијали прве своје наставнике и учитеље у вери. Дакле је у црквеним делима Србија више зависила од Рима него од Византије, а у једно време млађана црква српска зависила је и од бугарске. Српски кнежеви (као на пр. Михаило Војисављевић 1050. год.) више су пута и сами признавали власт римских првосвештеника над собом, с њима се договарали и од њих добијали титулу краљева српских. Папа Григорије VII. назове кнеза српског Михаила не само краљем но и сином, што једно без другога није могућно било ни помислити, особито папи, који се непрестано тешио тиме и надао, да му Србија неће измаћи из шака.

Главни пастир српске цркве, архиепископ барски (или ативарски), зависио је од Рима и отуд добијао палијум (неопходан знак сваког архиепископа, налик на омофор у православној цркви). Њему су потчињени били сви епископи у Србији и Албанији а осем тога и све духовенство грчко или словенство (као што пише папа Александар II.) т. је православно. Од Рима зависили су такође и архиепископи пола талијанских пола словенских вароши: Дубровника и Сплета, и по свој прилици они су имали утицај и на цркву босанску. У средини Србије био је само један епископ, који је имао столицу у Рашкој, старој престоници великог жупана српског Немање I. и епископ тај, као што нам се чини, био је православне вере. Премда се не може поуздано рећи, да је унутрашњи део Србије у црквеним делима зависио од Цариграда, а приморје од рим-папе, опет нема сумње, да је на јадранском мору имао утицаја више Рим, а унутра у срској земљи — Грци и Бугари. У осталом положај и стање српске цркве тога доба било је такво, да ниједна од поменутих, ни римска ни источна, није могла објавити своје право на њу. Одвојеност та од осталих доводи нас у сумњу, те не знамо, да ли је у X. и XI. веку српска црква била православна или католичка.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Кад би се случајно догодило, да или римска или источна црква објаве Србе својима, то и једна и друга могла би једнаким правом рећи, да је она потчињена била и византиском патријарху — кад Грци тако говоре, и римском првосвештенику — кад папа хоће њу себи да присвоји. Спор међу њима могла би решити само историја тога времена, но она је на жалост тако тамна и замршена, да се на њу није могућно ослоњити.

Но да би то још јасније и очевидније преставили, ми ћемо навести и пример за то. Св. Владимир, кнез подгорски, признат је као светац и западном и источном црквом; прва хвали његову оданост католицизму и прославља га за то у својој цркви, — друга опет православљу. Које ћемо сад да верујемо и како да објаснимо тај појав у историји? Ми мислимо, да појав тај зависи од самог положаја српске цркве, у коме се она налазила у то време, — од њене одвојености од осталих цркава како западних тако и источних. Другојаче ми би морали признати власт над српском црквом тада не само папи, но и цариградском патријарху, што опет никако није могућно допустити.

Дакле српска црква и после појављења св. Ђирила и Методија још се није била сасвим утврдила у православљу. Она је очекивала, да дође то време, кад ће се јавити из саме средине њене личност по примеру просветитеља словенских, која ће утврдити православље у Србији. Личност та био је св. Сава, први архиепископ и просветитељ српски, који је самим промислом одређен био, да утврди православље у српском народу и оснује прву народњу хијерархију у Србији.

(Наставиће се.)

Добра и хрђава страна нашега свештенства.

(Наставак.)

2.) *Свештенство наше није каста ни по своме васпитању.* У неким странама римокатоличким, па и у самој Русији,

васпитање деце, која се спремају за чин свештенички, одваја се од општег васпитања још од првог дана детињег поласка у школу. Они имају засебно основну учионицу, која се зове *бурса* а ученици у тој школи *бурсаци*. И учење у овој школи траје шест година. Затим долази семинарија такође од шест година учења, и после академија — више духовно образовање — од четири године. У свима овим заведењима управитељ или ректор мора бити редовно калуђер или, ако овог нема, прота, или најпосле свештеник. Заведња су ова затворена т. ј. младић, који у њих ступа, мора у том заведењу и живети, ту имати храну, одело и све, што је ученику од потребе. А све ово даје му се из опште икономије, којом управља ректор тога заведења или савет. Изаћи из овог заведења у варош или просто отићи до кога познаника није слободно без одобрења старијега. Таквим начином деца, која су намерна, да се спреме за чин свештенички, одвајају се још од самог почетка од општег образовања светског и ступају у ове *бурсе*. Или боље рећи: родитељи, који напред још одређују деци, шта она морају бити, не знајући још њихова дара ни природне наклоности, доводе их у ову школу и предају управитељу њеном с тим, да од њих начини свештеника. А из овог бива а.) то, да се деца често против своје наклоности, против природе одређују на посао, за који она ни мало немају жеље; б.) да се деца веома рано одвајају од народа и народних обичаја, па по изласку из школе после 12—14 година свога васпитавања враћају се у народ као у туђ и непознат свет; в.) да се искључиво предају духовним наукама а остају са slabим и врло ограниченим знањем световних наука, без којих доцније у додиру с народом и његовим потребама осећају страшну празнину; г.) да деца проведу све године свог детињства и целог школског образовања под строгим затвором и надзором духовнога кључа, па немајући никаквог додира са друштвима и животом друштвеним, излазе после у народ с једним сухим схоластичким знањем немајући ни су-

времености ни практичности; а сви знамо шта ово вреди за свакога у животу, а нарочито за свештеника.

Код нас је све ово, благодарећи мудрој наређењу земаљског закона, избегнуто. Наша деца имају испрва опште васпитање, и пролазе разреде основних школа и четири до пет разреда гимназиских како они, који мисле служити у световној служби, тако и они, који су намерни, да буду свештеници; или да речемо другим речма: спочетка нико и не мисли, шта ће бити и какво ли ће место заузети, већ сваки има пред очима васпитање и науку. А тек доцније, пошто му се развије и физичка и душевна снага и кад прође четири до пет разреда гимназиских и осети наклоност к изучењу богословских наука, одваја се и долази у богословију већ као одрастан младић, у ово нарочито заведење за свештенике. А овим се достигава а.) то, да код нас иде у богословију онај, који је осетио наклоности к изучењу богословских наука. б.) да ученик богословије долази у ову по претходном изучењу реалних и у опште популарних знања. в.) да се, живећи у отвореном свету за 15—16 својих година, упознао бар по нешто с многим условима породичког и друштвеног живота, те тако по изласку свом из богословије није туђ према своме народу и његовим обичајима; и г.) што је, не бивши под строгим затвором и кључем, већ под нежним осећањима своје мајке, рођака, другова и т. д. развио из детињства многа лепа осећања према родитељима, сродницима, браћи, те су му због тога, кад већ доцније изађе на службу народу свом, нужде и потребе свога рода и народа далеко осетљивије, него што би биле, да је од детињства одцепљен од речених услова, па провео све васпитање своје у затвору. Наша богословија, и кад би хтела, неби могла после овог за четири године угушити сва племенита пробуђења својих питомаца; но она их и не угушује, већ све боље развија. Певање народњих песама, гусле, свирале, играње, бацање камена с рамена, — све ово није забрањено нашим богословцима.

(Наставиће се.)

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

- Господин Пера Ђирковић, пензионирани капетан, приложио е цркви Шапинској један пар свештеног одела за богослужење и два крста у вредности..... 15 ₺.
- Газда Мита Шапинац, марвени трговац из Пожаревца, један полиелеј са 8 свећа у вредности..... 25 ₺.
- Старац Атанаско и синови његови Арса Васа и Лаза, житељи Шапински, једно звоно, које вреди..... 30 ₺.
- Главни кмет села Шапина Радивоје један сребрни крст, који вреди..... 8 ₺.

Приложницима у име народа свештенство пред целом поштованом публиком јавно благодари.

Изврш. протине дужности

Ђорђе Поповић.

Парох Пожаревачки.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком Јулија настаје трећа тромесечна претплата на наш духовни лист „Пастир.“ Из досадашњег рада нашег могао је сваки оценити важност овога листа. Па зато молимо све наше уписнике, који су се само до последњег Јунија претплатили, да изволе поновити претплату, ако желе, да им даље наш лист шаљемо, и ако налазе, да ће „Пастир“ по досадашњим својим чланцима унапредити нашу духовну књижевност. Ми се обећавамо својим читаоцима, да ћемо са својим сурадницима удвостручити своју заузетост око тога, да наш лист све боље чланке духовне садржине доноси. У томе може нас оснажити што бољи одзив, него што је до сада био, од свештенства и нашег читалачког света. Зато молимо сваког нашег читаоца, а нарочито ону браћу, која нам својим писмима одобраваше и хвалише наш рад, да се заузму око скупљана уписника, како би „Пастир“ могао све боље одговарати цели, којој је намењен. Овом приликом јављамо нашим уписницима из Баната, Срема и Далмације, који су нам напомињали за штемпларину, да ову при садашњем стању листа не можемо плаћати а да не повисимо претплату, па их лепо молимо, да се задовоље тиме, што ћемо и унапредак само поштарину плаћати. *Уред. „Пастира“*